

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Sociálne zodpovedné finančné produkty“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2011/C 21/06)

Spravodajca: **Carlos TRÍAS PINTO**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 1. októbra 2009 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 vnútorného poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Sociálne zodpovedné finančné produkty“.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. mája 2010.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 463. plenárnom zasadnutí 26. – 27. mája 2010 (schôdza z 26. mája 2010) prijal 129 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výraz „sociálne zodpovedné finančné produkty“ možno chápať ako všetky produkty a služby poskytované bankovým, poisťovníckym a investičným sektorom. Toto stanovisko sa však prevažne zaoberá sociálne zodpovednými investíciami poskytovanými kolektívnymi investičnými fondmi, ktoré sú dostupné inštitucionálnym investorom a zároveň verejnosti. Kolektívne investičné fondy sa zaoberajú investovaním. Ak má byť fond považovaný za sociálne zodpovedný, musí si svoje investície vyberať dôkladne a na základe vhodných kritérií. Väčšina fondov investuje do akcií spoločností. Pre väčšinu fondov je hlavnou otázkou ich schopnosť určiť spoločnosti, ktoré spĺňajú nevyhnutné etické, sociálne a správne kritériá. V prostredí s rozvinutými sociálne zodpovednými investíciami existuje široká škála organizácií, ktoré stanovujú, do akej miery jednotlivé spoločnosti spĺňajú etické, sociálne a správne kritériá.

1.2 Existujú mnohé poradné orgány, ktoré poskytujú technickú pomoc sociálne zodpovedným investíciám. Medzinárodné burzové indexy, ako Dow Jones Sustainability DJSI Index alebo FTSE4Good index poskytujú dôležité údaje na vytvorenie a spravovanie sociálne zodpovedných investičných fondov, buď na všeobecnom alebo selektívnom základe. Napríklad niektoré fondy sa môžu zamerať na etablované spoločnosti, ktoré vyhovujú náročným požiadavkám na etiku a dobrú správu vecí verejných. Iné môžu mať skôr ekologický alebo environmentálny program. Zohľadnené sú všetky tieto varianty.

1.3 V situácii po skončení krízy je potrebné nasmerovať investície do podnikov so sociálnymi a etickými hodnotami, aby sa tak obnovila dôvera občanov vo finančné trhy. Po tejto kríze môžeme naozaj potvrdiť, že obchodovanie už nikdy nebude takým, akým bolo doteraz („Business as usual“).

1.4 Pri pohľade naspäť možno pozorovať, že výkon mnohých finančných inštitúcií v uplynulých rokoch ani zďaleka nedosahoval sociálne štandardy a štandardy v oblasti riadenia, ktoré sa očakávajú od takýchto významných podnikov. EHSV preto žiada, aby sa programy finančných inštitúcií v rámci sociálnej zodpovednosti zamerali na očakávania Európy 21.

storočia v sociálnej oblasti a oblasti dobrej správy vecí verejných.

1.5 Výsledky sociálne zodpovedných investícií dokazujú pozitívny vzťah medzi sociálnym a finančným hodnotením inštitúcií, ktoré ponúkajú sociálne zodpovedné investičné prostriedky. Okrem toho ziskovosť sociálne zodpovedných investícií nie je menšia a riziko nie je väčšie ako v prípade tradičných investícií.

1.6 Podniky kolektívneho investovania a inštitúcie zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia sú dôležitým nástrojom na usmerňovanie úspor k produktívnemu investovaniu. Bude však potrebné venovať väčšiu pozornosť investičnému poradenstvu, zlepšeniu riadiacich metód a faktorom medziľudských vzťahov a sociálnej zodpovednosti, ktorá vyplýva z komunikácie.

1.7 Prínos expertov z finančných inštitúcií k sociálne zodpovedným investíciám musí zohľadniť tieto aspekty: vízia z dlhodobého hľadiska, orientácia na všeobecný záujem, spoľahlivosť a precízne analýzy.

1.8 EHSV vyzýva Európsku komisiu a členské krajiny, aby podporovali rozvoj sociálne zodpovedných investícií s cieľom uľahčiť „standardizáciu“ a konsolidáciu terajších systémov spravujúcich tieto produkty, pričom by presadzovali transparentnosť informovania, porovnateľnosť investičných analýz, technickú odbornú prípravu a výmenu osvedčených postupov. Existujú určité dôkazy, že finančné trhy reagujú pozitívne na uplatňovanie systémov standardizácie a získavania osvedčení príslušných subjektov.

1.9 Pozitívnym efektom filtrácie sociálne zodpovedných investícií, či už prostredníctvom regulácie alebo profesionálnych poradcov, bude možnosť vylúčenia určitých cenných papierov z portfólia investícií, čo bude motivovať podniky k zlepšeniu ich správania z environmentálneho a sociálneho hľadiska a z hľadiska riadenia.

1.10 EHSV navrhuje zrealizovať špecifické iniciatívy zamerané na propagáciu a vzdelávanie v oblasti financií: publikácie, školenia, tvorbu špecializovaných internetových stránok a výučbu predmetov týkajúcich sa finančnej oblasti na školách.

1.11 Jedným z cieľov programov zameraných na finančné vzdelávanie je propagovať v domácnostiach zodpovednú, uvažlivú a dlhodobú kultúru investovania, ktorá je prispôbená rizikovému profilu, majetkovej situácii a vlastným cieľom.

1.12 Sociodemografické zmeny vyžadujú zamýšľať sa nad zmenou kultúry a konania, aby sa mohlo investovať z dlhodobého hľadiska. Podľa EHSV je potrebné, aby verejné inštitúcie podporili investície do sociálne zodpovedných fondov prostredníctvom vhodných finančných a fiškálnych nariadení, ako aj prostredníctvom samotného verejného obstarávania.

1.13 Verejná správa zohráva skutočne dôležitú úlohu pri podpore dopytu po zodpovedných investíciách (individuálni alebo inštitucionálni investori), ako aj ponuky (správcovské a obchodné spoločnosti). Samotná verejná správa môže podporovať trh prostredníctvom riadenia investícií zo štátnych investičných alebo rezervných fondov. Jej správanie slúži ako príklad a je hlavným katalyzátorom, ktorý má veľký motivujúci účinok.

1.14 Emitenti a samotné podniky zase môžu mobilizovať investičné spoločnosti tým, že ich presvedčia, do akej miery je ich udržateľná politika ukazovateľom kvality ich riadenia, pokiaľ ide o transparentnosť a začlenenie týchto kritérií do ich investičnej stratégie.

2. Sociálna zodpovednosť finančných inštitúcií

2.1 Takzvaný „sociálne zodpovedný podnik“ vytvára v oblasti manažmentu príležitosti pre tie finančné inštitúcie, ktoré dokážu reagovať na to, čo od nich spoločnosť očakáva.

2.2 Zverejnením zelenej knihy Európskej komisie o podpore európskeho rámca pre sociálnu zodpovednosť podnikov⁽¹⁾ a následne dokumentu OECD na rovnakú tému⁽²⁾ sa posilnil sociálno-hospodársky model podniku, ktorý má zodpovednosť voči „zainteresovaným subjektom“⁽³⁾.

2.3 V oblasti finančných inštitúcií pripisujú zásady pre zakladanie sporiteľní⁽⁴⁾ týmto inštitúciám, ako aj úverovým inštitúciám a vzájomným príspevkovým združeniam sociálnej starostlivosti rolu predchodcov terajšej sociálnej zodpovednosti

(1) KOM(2001) 366 v konečnom znení. Pozri tiež oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, ktorým sa implementuje partnerstvo pre rast a zamestnanosť: Európa ako pilier najvyššej kvality v oblasti podnikovej sociálnej zodpovednosti, KOM(2006) 0136 v konečnom znení.

(2) „Corporate Social Responsibility: Partners for Progress“ (Sociálna zodpovednosť podnikov: Partneri pre pokrok), OECD, Paríž 2001.

(3) Pozri stanovisko EHSV na tému „Ľtický a sociálny rozmer finančných inštitúcií“, Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 84.

(4) Uvedené v dokumente 143 Európskeho združenia sporiteľní z roku 1990.

podnikov. Jej sociálny rozmer ako identifikačný faktor⁽⁵⁾ stanovuje špecifické ciele, ktoré sú úzko späté s filozofiou sociálneho hospodárstva, ktoré je rastúcou hospodárskou a sociálnou silou po celom svete⁽⁶⁾, pričom jedným z prejavov tohto záväzku je integrácia postihnutých osôb.

2.4 Terajšia finančná kríza má pôvod v bankovom sektore, kde nadmerné riziká, ktorým sa vystavovali banky, sprevádzalo zlyhanie bankového dozoru. V jej centre sa ocitávajú finančné produkty (hypotekárne úvery na bývanie, spotrebné úvery, deriváty a štruktúrované produkty) a „morálne riziká“ počas marketingového procesu banky. Rola, ktorú zohrávali ratingové agentúry, a ktorá je poznačená zjavnými konfliktami záujmov, bola z tohto hľadiska spolu so známymi regulačnými nedostatkami kľúčová pre prehlbenie krízy.

2.5 Hlavnou zodpovednosťou finančných inštitúcií v súčasnosti je realizovať svoje aktivity opatrne a dôsledne, a zároveň poskytovať prostriedky na financovanie projektov v oblasti produktívneho hospodárstva a spotreby domácností.

2.6 Počas terajšej finančnej krízy nesmú banky prestať plniť svoj záväzok voči spoločnosti. Okrem toho samotná kríza ukázala určitú mieru podnikateľskej nezodpovednosti a ukázala, že je potrebná väčšia a lepšia sociálna zodpovednosť podnikov. V prípade sociálnej zodpovednosti podnikov ide o otázku identity, odhodlanosti a podnikovej stratégie.

2.7 Z tohto dôvodu EHSV podporuje definovanie strategických akčných smerov vo finančnom sektore s cieľom podnietiť rast sociálne zodpovedných investícií, podporiť vhodné fiškálne opatrenia, zriadiť systémy štandardizácie produktov, zvýšiť ochranu investora, zaviesť overené bankové postupy a posilniť európsky trh so zodpovednými a relevantnými finančnými službami.

3. Sociálne zodpovedné finančné produkty

3.1 Definícia a rozsah stanoviska

3.1.1 Ide o **sporiace produkty** (bežné účty, účty s vysokým ziskom, úsporné vklady, štruktúrované vklady), **investičné produkty** (podniky kolektívneho investovania: investičné fondy a investičné spoločnosti, dôchodky a poistenia: dôchodkové plány a fondy, plány dôchodkového zabezpečenia, finančné životné alebo unit-linked poistenia, tematické fondy), **nástroje úverového financovania a prostriedky finančnej podpory** (mikrouvery, revolvingové fondy, vzájomne garančné fondy a rizikový kapitál), v ktorých sú zahrnuté **environmentálne a sociálne kritériá a kritériá dobrého riadenia**, pričom sa v žiadnom prípade nesmú prehliaďať potrebné ciele rizika a finančnej ziskovosti.

(5) E. Castelló (2005): „El liderazgo social de las Cajas de Ahorro“ (Vedúce postavenie sporiteľní v sociálnej oblasti), FUNCAS Ediciones.

(6) J. L. García (2009): „Las cuentas de la economía social: magnitudes y financiación del tercer sector en España, 2005“ (Účty sociálneho hospodárstva: význam a financovanie tretieho sektora v Španielsku), Civitas Ediciones. Pozri uznesenie Európskeho parlamentu z 19. februára 2009 o sociálnom hospodárstve, ktoré vypracovala spravodajkyňa Patricia Toia.

3.1.2 Toto stanovisko sa zameriava na **investičné produkty**, a to pre maloobchodný alebo inštitucionálny trh. Vo všeobecnosti ide o to, aby sa investovalo do takých organizácií, ktoré sa lepšie správajú a podporujú udržateľný rozvoj. Ich cieľom je preto etablovať sa ako účinný nástroj, ktorý prispieva k celkovému rozvoju spoločnosti a motivuje firmy k adekvátnemu správaniu a tak reagovať na záujem investorov.

3.1.3 Nemožno si však zamieňať sociálne zodpovedné investičné fondy so solidárnymi investičnými fondmi. Solidárne investičné fondy len odovzdávajú určité percento zo svojich ziskov sociálnym podnikom, ale nemusia spĺňať kritériá sociálnej zodpovednosti pri voľbe svojich investícií. Aj napriek tomu možno zaradiť solidárne investície a sociálne zodpovedné investície do toho istého fondu.

3.2 Vznik a vývoj

3.2.1 Vznik sociálne zodpovedných investícií súvisí s morálnymi princípmi. Od 80. rokov tento jav silnel pod vplyvom globalizácie, väčšej environmentálnej a sociálnej uvedomelosti, rozvoja nových informačných a komunikačných technológií.

3.2.2 Sociálne zodpovedné investície vznikli v anglosaskom prostredí (7). V Európe (8) existujú trhy, ktoré zažívajú veľký rast, ako napríklad Spojené kráľovstvo, Holandsko, Nórsko, Francúzsko, Švédsko, Belgicko a v menšej miere Taliansko, Španielsko a Nemecko.

3.3 Konceptné spresnenia

3.3.1 Sociálne zodpovedné investičné fondy investujú do podnikov. Tradičné etické investície sa opierali predovšetkým o morálne, ideologické alebo sociálne dôvody, zatiaľ čo v súčasnosti sa snažia obsiahnuť integrovaným spôsobom hospodárske, environmentálne a sociálne aspekty, ako aj aspekty riadenia výkonnosti podnikov, a to z dlhodobého hľadiska.

3.3.2 Pri rozhodovaní o investíciách sa uplatňujú kritériá sociálnej zodpovednosti (filter), pričom sa vylúčia určité investície a vyberú sa tie s lepším profilom. V tomto smere je cieľom sociálne zodpovedných investícií ovplyvniť budúce podnikové stratégie a zosúladiť hodnoty investora s hodnotami jeho investície.

3.3.3 Poradcovia používajú až 60 kritérií. Niektoré z najpoužívanejších kritérií sú uvedené v tejto tabuľke (9).

Negatívne kritériá	Pozitívne kritériá
zbrojenie	rovnosť príležitostí
testy na zvieratách	recyklovanie
vykorisťovanie v krajinách tretieho sveta	šetrnenie energie a prírodných zdrojov
znečistenie	transparentné informácie
genetická manipulácia	zaviazanosť k solidarite so spoločnosťou
pornografia, tabak a alkohol	podpora odbornej prípravy a vzdelávania
poškodzovanie životného prostredia	štandardizácia produktov

3.3.3.1 Na základe uvedeného zoznamu nemožno tvrdiť, že firmy s negatívnymi atribútmi sú aj riadené nezodpovedným spôsobom. Naopak, môžu mať najvyššie etické štandardy v spôsobe podnikania, hoci niektorí investori by určité odvetvia, napr. zbrojárstvo, mohli považovať za morálne zavrhnuteľné.

3.3.4 Kritériá udržateľnosti používané v rámci sociálne zodpovedných investícií musia byť chápané ako dynamické, čo má umožniť začlenenie nových dôležitých aspektov do oblasti sociálnej zodpovednosti podnikov. Napríklad v rámci rovnosti príležitostí by bolo vhodné začleniť hodnotiace kritériá súvisiace so zdravotne postihnutými osobami. Môže ísť o ukazovatele týkajúce sa zapojenia do pracovného procesu alebo dostupnosti pracovného a obchodného prostredia, produktov a služieb.

3.3.5 Pre zostavenie porovnávacích údajov o rozvoji sociálne zodpovedných fondov vo svete nás stratégia segmentácie trhu vedie k rozlišovaniu medzi inštitucionálnym trhom (predovšetkým inštitúcie zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia) a maloobchodným trhom (obmedzuje sa na investičné fondy).

3.4 Nové inštitúcie

3.4.1 Inštitúcie pôsobiace na finančnom trhu vyvinuli mechanizmy na začlenenie udržateľnosti do svojho riadenia. Pre takzvanú tradičnú banku, ako aj pre etickú banku (10) je bežným javom dialóg so zainteresovanými subjektmi, ktorý sa môže viesť formou osobných stretnutí alebo formou výmen prostredníctvom elektronických platforiem.

(7) Eurosif (2008). V roku 2007 dosiahol objem aktív v USA 1 917 mld eur.

(8) Eurosif (2008). Hodnota sociálne zodpovedných investícií predstavovala v roku 2007 v Európe 2 665 mld eur.

(9) Muñoz et al. (2004): „The social responsibility performance of ethical and solidarity funds: An approach to the case of Spain“. (Sociálne zodpovedné správanie etických a solidárnych fondov. Prístup k prípadu Španielska) Business Ethics. A European Review. zväzok 13, číslo 2/3 apríl, júl.

(10) Pojem „etická“ je všeobecne uznávaným označením, ktoré nevylučuje iné pojmy, ako „občianska“, „alternatívna“ alebo „sociálna“. Pozri IVERCO (etická komisia) (1999).

3.4.2 Rozvoj sociálne zodpovedných investícií viedol k vzniku nových inštitúcií a k prispôsobeniu tradičných inštitúcií, ktoré sú zapojené do zostavovania a distribúcie medzinárodných burzových indexov (napríklad Dow Jones Sustainability DJSI Index alebo FTSE4Good), vypracúvania a komercializácie databáz, alebo ktoré fungujú ako agentúry pre analýzu udržateľnosti, či ponúkajú poradenstvo v oblasti sociálne zodpovedných investícií, atď.

3.4.3 Pre stimuláciu rozvoja princípov OSN pre zodpovedné investície treba mať na pamäti aktívnu úlohu Európskej komisie; pričom vznik Fóra sociálneho investovania (SIF) v USA, či Európskeho fóra sociálneho investovania (Eurosif) prispieva k dialógu so zainteresovanými stranami ⁽¹¹⁾.

3.5 Správa portfólií

3.5.1 Sociálno-hospodárske modely začleňujú do klasických finančných modelov opatrenia sociálnej rentability, čím prekonávajú vzťah rentabilita/riziko. Cieľmi sociálne zodpovedných investícií je tak okrem čisto finančných cieľov výber investícií prostredníctvom sociálnych a environmentálnych kritérií a kritérií dobrého riadenia.

3.5.2 V uplynulých rokoch sa uznala potreba zavedenia rámca sociálnej zodpovednosti v oblasti financií, čím sa poskytol priestor takzvaným udržateľným alebo sociálne zodpovedným financiám („Sustainable Finance“). Tento prúd sa spája s rozvojom teórie behaviorálnych financií a rozširuje analýzu hospodárskeho a psychologického správania aktérov aj na ich sociálne a environmentálne správanie ⁽¹²⁾.

3.5.3 Organizáciami, ktoré prostredníctvom rozličných hodnotiacich metód najviac rozpracovali postupy hodnotenia a kvalifikácie podnikov v oblasti ich sociálne zodpovedného správania, sú tzv. „agentúry pre analýzu udržateľnosti“ ⁽¹³⁾. Konkrétne ide o to, že výsledky rozličných štúdií uskutočnených v tomto kontexte, ukazujú, že „sociálne zodpovedné investície nepredstavujú pre účastníka hospodárske straty“, a to vždy zo strednodobého a dlhodobého hľadiska.

3.6 Štandardizácia produktov

3.6.1 Zavedenie a využívanie sociálne zodpovedných finančných produktov (či už na účely investovania, sporenia, alebo financovania) si vyžaduje vopred stanovené a úplne jasné požiadavky, ktoré tieto musia spĺňať, a ktoré by zaručili uplatniteľnosť princípov sociálnej zodpovednosti a postupov monitorovania, priebežného hodnotenia a transparentnosti.

⁽¹¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému Vplyv investičných fondov na priemyselné zmeny, Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 56.

⁽¹²⁾ V tejto oblasti sú dôležité priekopnícke práce pána Amartya Sena (1970: „Collective choice and social welfare“ (Kolektívny výber a sociálny blahobyť), Holden-Day.

⁽¹³⁾ Ponúkajú investorom funkciu konzultanta kontrolného orgánu.

3.6.2 Konkrétne Španielske združenie pre štandardizáciu a certifikáciu (AENOR) ⁽¹⁴⁾ prehodnocuje momentálne normu pre sociálne zodpovedné finančné produkty (UNE 165001: 2002 EX, Etické finančné nástroje) s cieľom poskytnúť inštitúciám, ktoré ich chcú vytvárať alebo s nimi obchodovať, všeobecné požiadavky, a zabezpečiť užívateľom maximálnu transparentnosť a informovanosť o týchto etických kritériách.

3.6.3 Vo viacerých krajinách Európskej únie sa v uplynulých rokoch súčasne vypracovali kritériá samoregulácie tohto sektora ⁽¹⁵⁾, pričom v mnohých prípadoch sa tak stalo na žiadosť národných dozorných orgánov, aby sa tak mohol zaregistrovať rastúci počet nových sociálne zodpovedných investičných fondov, ktoré sa rozšírili. Audítori a odborní poradcovia zabezpečujú ďalšiu kontrolu a súlad.

3.6.4 Takisto treba vyzdvihnúť iniciatívu na zlepšenie transparentnosti pri používaní týchto kritérií, ktorú vyvíja EUROSIF a viaceré SIF členských krajín. Spotrebiteľ tak má k dispozícii informácie o použitých kritériách a ich uplatňovaní bez toho, aby sa zaoberal posudzovaním kvality a zodpovednosti produktov.

3.6.5 Cieľom iniciatívy na podporu porovnateľnosti správ o sociálne zodpovedných investíciách, ktoré vypracúvajú finančné inštitúcie, je vytvoriť určitý štandardizovaný modelový dokument, ktorý by bol odpoveďou na informačné potreby investorov v rozličných krajinách EÚ.

4. Systémy na ochranu zákazníka

4.1 Dôvera spotrebiteľov voči spoločnostiam ponúkajúcim finančné služby v dôsledku finančnej krízy poklesla. Morálka tohto sektoru je spochybňovaná a preto majú finančné inštitúcie príležitosť podporiť aktivity zamerané na vytvorenie a konsolidáciu finančných produktov, ktoré sú sociálne zodpovedné.

4.2 Zlepšenie informovanosti zákazníka

4.2.1 Jedným z dôsledkov finančnej krízy sú rastúce obavy regulačných inštitúcií o sporiteľov a investorov. Tento prístup sa posilnil prostredníctvom arbitrážnych výborov, informačných letákov a manuálov, dohľadu nad reklamou ⁽¹⁶⁾ (ktorá musí byť jasná, neustranná a nezavádzajúca) všetkých finančných produktov, zavedením reklamačných služieb, či prostredníctvom verejného obhajcu práv zákazníka (ombudsman).

⁽¹⁴⁾ AENOR (2008): „Etika. Systém riadenia sociálnej zodpovednosti podnikov“.

⁽¹⁵⁾ Komisie pre kontrolu inštitúcií zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia poskytujú vysvetlenie, či vo svojich investičných rozhodnutiach zohľadňujú alebo nezohľadňujú kritériá sociálnej zodpovednosti.

⁽¹⁶⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2003/71/ES o prospekte, ktorý sa zverejňuje pri verejnej ponuke cenných papierov alebo ich prijatí na obchodovanie, a 2004/109/ES o harmonizácii požiadaviek na transparentnosť v súvislosti s informáciami o emitentoch, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu“, KOM(2009) 491 v konečnom znení, CESE 257/2010.

4.2.2 V praxi však banky nie vždy informujú zákazníkov primerane ich potrebám. Nedávna štúdia Európskej komisie⁽¹⁷⁾ kritizuje nezrovnalosti, ktorých sa dopúšťajú európske banky v mnohých krajinách, vrátane neprehľadnosti a vysokých bankových poplatkov, problematického porovnávania ponúk jednotlivých bánk a možnosti výberu tej najvhodnejšej.

4.2.3 Transparentnosť vo vzťahu k zákazníkom si vyžaduje jasné, presné, zrozumiteľné a porovnateľné informácie. Konkrétne ide o to, že sociálne zodpovedné finančné produkty musia obsahovať aspoň definíciu sociálne zodpovedných investícií, použité praktické kritériá (filter sociálne zodpovedných investícií), zloženie výboru sociálne zodpovedných investícií⁽¹⁸⁾, správne a depozitné poplatky, atď., a musia pravidelne zverejňovať nezávislé správy o dodržiavaní filozofie sociálnej zodpovednosti produktu.

4.2.4 Získavanie informácií prostredníctvom služieb starostlivosti o zákazníka prispieva k neustálemu zlepšovaniu (kľúčový faktor pre kvalitu služieb) a zodpovednému poskytovaniu popredajných služieb po celú dobu životnosti produktu alebo dokým sa zákazník nerozhodne prestať ho používať.

4.3 Podpora finančného vzdelávania

4.3.1 Finančné vzdelávanie je jednou zo zodpovedností, o ktorú by sa mali zaujímať spoločne verejný a súkromný sektor, aby sa tak mohlo reagovať na výzvu, ktorú predstavuje čoraz zložitejšie finančné prostredie. Toto vzdelávanie sa však musí uskutočňovať mimo komerčných záujmov súvisiacich s konkrétnymi finančnými produktmi.

4.3.2 S cieľom podporiť finančné vedomosti obyvateľstva prišli dozorné orgány a finančné inštitúcie s rozličnými iniciatívami s názvom „Plány finančného vzdelávania“, prostredníctvom ktorých sa má zabrániť predovšetkým prípadom nadmerného zadlžovania rodín a má sa im uľahčiť výber produktov primeraných ich profilu a majetkovým pomerom.

4.3.3 Uskutočnené politiky finančného vzdelávania prispievajú k budovaniu dôvery voči finančnému systému a ich význam uznala Európska únia v oznámení Komisie Finančné vzdelávanie⁽¹⁹⁾, ako aj v záveroch Rady ECOFIN zo 14. mája 2008⁽²⁰⁾.

⁽¹⁷⁾ „Data collection for prices of current accounts provided to consumers“ (Zber údajov o cenách bežných účtov pre spotrebiteľov), Európska komisia, 2009, http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/prices_current_accounts_report_en.pdf.

⁽¹⁸⁾ Kolektívny orgán expertov, ktorý pomáha finančnému alebo správcovskému subjektu, či orgánu dozoru nad produktom dohliadať na správne používanie etického filtra a prehodnocovať poskytované informácie. Hoci tomu tak vždy nie je, každý finančný produkt by mal mať svoj výbor.

⁽¹⁹⁾ KOM(2007) 808 v konečnom znení.

⁽²⁰⁾ Tlačová správa Rady 8850/08 (Presse 113), str. 14.

4.3.4 Podnet k vypracovaniu štúdií o sociálne zodpovedných investíciách a odborná príprava účastníkov trhu umožňujú finančným inštitúciám, aby uplatňovali vo svojich politikách udržateľnosti osvedčené postupy. Didaktický materiál a kódexy správania dobre podporujú rozvoj vzdelávania.

4.4 Poradenstvo finančných služieb

4.4.1 Európska smernica MIFID⁽²¹⁾ vyžaduje od finančných inštitúcií, aby posilnili ochranu investora a ponúkali svojim klientom produkty, ktoré sú vhodné pre rozličné investičné profily. Okrem toho sa vyžaduje jasné oddelenie poradenstva od komercializácie a od finančných sprostredkovateľov sa požaduje podrobná znalosť ponúkaných produktov. Z tohto hľadiska by v rámci posudzovania vhodnosti bolo treba opýtať sa klienta, či súhlasí s politikami sociálne zodpovedných investícií, a to v momente, keď sa mu ponúkajú alebo priradujú (spravovanie portfólia) najvhodnejšie produkty sociálne zodpovedných investícií.

4.4.2 Sociálne zodpovedné finančné produkty budú musieť obsahovať procesy vnútornej kontroly, ktoré by odhalili riziká investícií, ktoré by dohliadali nad konfliktami záujmov a náležite informovali výbor sociálne zodpovedných investícií (ktorý bude musieť byť zložený z väčšej časti z externých expertov, aby sa zaručila objektivita ich pripomienok).

5. Perspektívy sociálne zodpovedných investícií

5.1 Sociálne zodpovedné investície môžu vyjsť z aktuálnej situácie posilnené, ak investori dokážu rozlišovať medzi podnikmi, ktoré sa prikláňajú k sociálnej zodpovednosti podnikov z dlhodobého hľadiska a podnikmi, ktoré ju využívajú len ako marketingový nástroj.

5.2 Inštitúcie zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia sa ukazujú ako segment s veľkým potenciálom pre rast zodpovedných investícií. Podľa Jáureguiho⁽²²⁾ by prípadný príchod 10 % podielu rezervného fondu sociálneho zabezpečenia s udržateľnými kritériami⁽²³⁾ na trh v Španielsku podporil rozvoj kultúry sociálnej zodpovednosti.

5.3 Ako osvedčený postup pre mobilizáciu podnikateľskej spoločnosti a verejnej správy možno uviesť aktivitu s názvom *Medal of Social Solidarity*, ktorú organizuje jedna z najväčších poľských podnikateľských organizácií - Business Centre Club. Ide o osobitné ocenenie udeľované osobám, vrátane generálnych riaditeľov, za ich podporu idey sociálnej zodpovednosti

⁽²¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi.

⁽²²⁾ Poslanec Európskeho parlamentu a člen združenia „Alternativa Responsable“ (Zodpovedná alternatíva).

⁽²³⁾ Viaceré krajiny Európskej únie majú tento fond.

podniku. Ocenenia sa udeľujú v prítomnosti stoviek generálnych riaditeľov, ministrov, diplomatov, premiéra, či dokonca poľského prezidenta, predsedu Európskej komisie alebo predsedu EHSV.

5.4 Aby sa sociálne zodpovedné investície etablovali, vyzýva EHSV verejné inštitúcie, aby podporili vznik vhodných právnych rámcov a investície s kritériami udržateľnosti, a aby spolupracovali na zviditeľňovaní osvedčených postupov a stimulovali investície do finančných produktov tohto druhu, napríklad prostredníctvom vhodných fiškálnych politík⁽²⁴⁾. Veľmi účinným spôsobom zdynamizovania trhu je zaradenie týchto kritérií do vlastných investícií, či už s pevným alebo premenlivým výnosom, prostredníctvom štátnych investičných fondov alebo rezervného fondu sociálneho zabezpečenia, ako v prípade

Francúzska. V oblasti regulácie a z hľadiska transparentnosti treba vyzdvihnúť dôsledky, ktoré má vypracovanie predpisov, ktoré by orgány spravujúce investičné fondy či inštitúcie zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia viedli k tomu, aby uvádzali, či do výberu investícií zahŕňajú aj sociálne a environmentálne kritériá alebo nie, ako v prípade Veľkej Británie.

5.5 EHSV poukazuje na význam záväzku podnikov a aktívneho riadenia sprostredkovateľov pôsobiacich na finančnom trhu. Riadiace orgány inštitúcií zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia, výbory sociálne zodpovedných investícií, kontrolné výbory a odbory sú dynamizujúcimi faktormi na trhu so sociálne zodpovednými fondmi.

V Bruseli 26. mája 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Mario SEPI

⁽²⁴⁾ Ekonomovia bez hraníc (2007): „Ako podporovať sociálne zodpovedné investície v Španielsku“, UNED.